

Анатолій Жук Anatolii Zhuk

аспірант, викладач кафедри академічного живопису
Львівської національної академії мистецтв

postgraduate student, lecturer at the Department of Academic Painting of the Lviv National Academy of Arts

e-mail: 1604102018@ukr.net | orcid.org/0000-0002-7141-5102

Мистецькі пленери на межі ХХ–ХХІ століть до сьогодення та участь у них львівських художників

Plein Airs of the Turn of the 21st Century to the Present Time and the Participation of the Lviv-Based Artists

Анотація. порушено питання важливості пленерів, їхній вплив на молоде покоління, розглянуто інформаційну та культурно-просвітницьку складову пленерів. Досвід старшого покоління та надбання колег стають важливим підґрунтям для розвитку митців, крізь призму творчості формується власний стиль художника, мистецький смак, розширюється загальна картина світу. Систематизовано мистецькі пленери межі ХХ–ХХІ століть і до сьогодення. Розглянуто основні причини проведення художніх пленерів, їхню доцільність та важливість у сучасному живописі. Поруч із пленерами, які відбуваються в Україні, наведено основні відомі дані про мистецькі заходи зарубіжжя, в яких українські художники беруть участь. Проаналізовано творчість деяких відомих львівських художників та їхній внесок у мистецькі пленери, а також формування та сучасної української інтелігенції. Наведено відомості про участь митців у різноманітних всеукраїнських та міжнародних пленерах, подано коротку інформацію про стильові орієнтири. Пошук та вивчення спеціальної літератури показав низьку дослідженість цієї теми, відсутність ґрунтовних праць та систематизації. Метою дослідження стали вивчення, аналіз та систематизація мистецьких пленерів у період з кінця ХХ століття до сьогодення. Методологічна база формувалася на основі порівняльного, семіотичного, стильового, культурно-історичного методів наукового дослідження.

Ключові слова: мистецькі пленери, львівські художники, мистецтво, живопис.

Постановка проблеми. На зламі II–III тисячоліть відбуваються корінні зміни у переосмисленні різних сфер буття. Бурхливий ритм життя дедалі частіше не залишає часу зазирнути в глибину своєї душі, відфільтрувати головне і другорядне, зрозуміти, чого ж насправді ми хочемо. Дедалі глибше поринаємо у нескінченну круговерть проблем, подій, завдань, що постають перед нами щодня. І людина, захищаючись у безлічі справ, забуває, що має лише одну спробу на життя. Чи не єдиним «маяком» у цьому безкрайньому бурхливому океані марноти залишається мистецтво. На щастя, воно ще здатне навчити людство «спогляданню» справжнього існування, а не «гонитві» за примарним щастям.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Питанню мистецьких пленерів у науковій літературі відведено не так багато уваги. ґрунтовних монографічних або навчальних досліджень немає, однак інформацію і роздуми вчених можна знайти у статтях з українських періодичних видань, а проведення самих заходів описано на різних інформаційних ресурсах у мережі Інтернет. Молодий дослідник українських пленерів та художник-практик Олександр Чурсін протягом 5 років (2011–2016) опублікував низку

статей [25; 26; 27], що стосуються проблем сучасних митців, значення пленерів і виставок. Основний акцент зроблено на харківській художній школі, однак тему розглянуто і в ширшому ракурсі. У співавторстві опубліковано статті О. В. Чурсіна і Л. Д. Соколюк, в яких дослідники розглядають пленери з регіональної, географічної точки зору [17]. Значення художніх пленерів для майбутніх вчителів та як невід'ємної частини освітнього процесу у художніх школах розглядають А. Жук [5] та В. Черватюк [24]. Про жанр графічного пленеру, особливості його організації, проблеми, з якими стикається художник та роль пленерів для молодих художників можна дізнатися зі статей К. В. Сенічкиної [16].

Роботу пленерів та виставок останнім часом дедалі частіше висвітлюють у соціальних мережах, зокрема, у Фейсбуку можна знайти відомості про пленери «Золота підкова», «Вижниця», «Lviv Seasons». На цих ресурсах оприлюднюють знімки картин, процесу малювання та інтерв'ю учасників та глядачів. Різноманітні сайти у мережі Інтернет також розкривають творче життя українських художників та презентують їхні роботи. Серед них можна згадати ArtLvivOnline, де представлено інфор-

мацію та деякі роботи відомих українських художників від XVIII століття і до сьогодення [15]. Неабияку роль у пропагуванні пленерного мистецтва відіграє Youtube, де представлено репортажі та анонси творчих подій України та світу.

Метою статті є систематизація основних художніх пленерів, що діють із кінця XX століття і донині та участь у них львівських художників.

Виклад основного матеріалу. Значення художніх пленерів не обмежується лише спогляданням за природою чи застиглим мистецтвом архітектури. Пленер для художника — це не відпочинок, а серйозна, кропітка і виснажлива робота. Саме на таких творчих зустрічах відбувається обмін досвідом, обговорюють різні стилі, техніки, нові віяння і тенденції. Молоді художники наочно бачать процес роботи професіоналів, звертають увагу на дрібні деталі, пояснення яким не знайдеш у навчальній літературі. Окрім того, не менш суттєвим у проведенні пленерів є те натхнення, ті яскраві живі образи, емоції, що їх отримують учасники у безпосередньому контакті з природою чи іншим об'єктом малювання. Та суть пленерів — це практика. Незалежно від віку, рівня підготовленості та професіоналізму, для художника головною є практика. Тільки завдяки їй відбувається професійне зростання митця, і тільки завдяки їй народжуються шедеври.

За твердженням дослідників А. Д. Соколюк і О. В. Чурсіна, розквіт пленерної практики в Україні припав на кінець XX століття (1990-і) [17], однак про його зародження у середині XX століття відомо з пленерів, які активно проводили в головних мистецьких осередках.

Одним із перших був відомий *Седнівський пленер*, який проходив на річці Снов на Чернігівщині (містечко Седнів). Початок було покладено у 1964 році. Це були не просто зібрання охочих малювати природу. На ці пленери запрошували найкращих художників та мистецтвознавців з усієї України і сусідніх держав. Організатори на найвищому рівні забезпечували учасників всім необхідним. На цих зустрічах обговорювали останні та майбутні прийдешні події мистецького життя, аналізували творчість провідних майстрів, а головне — природа тих місць та творча тепла атмосфера дарували натхнення. Учасникам найбільше запам'яталися три пленери — 1988, 1989 і 1991 років, які, за словами мистецтвознавців, «сприяли формуванню спільноти художників і визначили вектори розвитку українського мистецтва періоду розпаду СРСР» [28]. Про ці пленери писала тодішня преса: вийшли статті у журналах «Ранок» та «Образотворче мистецтво». Рік у рік формувалася творчий стрижень із відомих художників, серед яких активними учасниками були: Тетяна Яблонська, Микола Глущенко, Віктор Шаталін, Віра Барінова-Кулеба, Михайло Деревус. Із 1987 року Седнівські пленери очолював Тіберій Сільваші, потім до нього долучився Олександр Соловійов. Одним із головних завдань організаторів та ініціаторів було виховувати молоде покоління художників, прищепити гарний смак, гармонійність стилю, правильне бачення композиції, а також розвивати власні креативні ідеї, індивідуальність. Після 1980-х

до пленерів долучились Валерія Трубіна, Олег Голосій, Олександр Гнилицький.

Пленери «Снов» також проходили у Седневі, починаючи з середини 1990-х. Очолював мистецький захід Дмитро Фіщенко, а серед відомих учасників були Олександр і Сергій Животкови, Павло Керестей, Микола Кривенко, Олександр Сухоліт [28].

Південна Україна славиться щорічним Міжнародним пленером у Запорізькій області. На дикому узбережжі Азовського моря з 2006 року проводиться Міжнародний симпозиум сучасного мистецтва «*Бірючий*». Цей безлюдний острів став справжнім натхненням не тільки для художників, але і для музикантів, скульпторів, мистецтвознавців. За 14 років симпозиум набув таких масштабів, що тепер проводиться на кількох майданчиках, а учасниками стали митці з Нідерландів, Австралії, Німеччини, Польщі, Росії та ін. Серед львівських художників відзначимо Олександра Широкова, Юрія Коваля, Віктора Лавного. Популярність Бірючого наштовхнула організаторів на ідею творчих обмінів і вже кілька років (із 2016 року) діють виїзні резиденції у Польщі, Італії, США та Чорногорії. Ініціаторами заходу стали арт-менеджер Геннадій Козуб та художник Володимир Гуліч, які змогли привернути увагу громадськості, молоді та спонсорів до мистецтва та природної краси українських земель [3].

Краєвиди моря надихали художників в усі часи, тому, маючи два моря, ріки та озера, було б дивно цим не скористатися. Чорне море гостинно приймає митців на Міжнародному пленері «*Колір оксамиту*», що традиційно проходить в Одеській області. Пленер існує з 2014 року завдяки організаторам Сергію Гарькавому та Богдану Нікіруй. Протягом 10 днів учасники з усієї України, а також з Польщі та Литви насолоджуються морськими пейзажами та творчим відпочинком. З 2019 року географія митців розширилась до 7 країн. Тематичні пленери дають поштовх до роздумів. У 2019/2010 роках темою заходу було «Цивілізація — мінус», що стало частиною великого медіапроєкту «Європейські тенденції метрів Бессарабії». Ідеєю організаторів було знайомство українців та іноземців з творчими особистостями бессарабського краю [9].

Традиційно, вже у двадцять перший раз поспіль (у 2020 році) Міжнародний пленер художників «*Колорит*» збирає учасників із чотирьох країн світу (Україна, Польща, Німеччина та Білорусь) у мальовничих куточках Володимир-Волинського [14].

Заснований художником Золтаном Мичкою ще у 2014 році Міжнародний пленер художників у *Мукачевому* пропонує тематичні творчі зустрічі митців. У 2018 році головною темою пленеру стали сакральні місця цього регіону — мукачівський замок Паланок, ратуша, монастирі та пам'ятки. Окрім місцевих художників серед учасників був львів'янин Віктор Стогнут — член національної спілки художників, кияни Наталія Кохаль та Оксана Свіжак, а також гості з Литви [10].

Всеукраїнський пленер «*Сумська весна*» розкриває творче життя, багату історію та дивовижну природу північно-східного регіону України з 2019 року. За словами

організатора та художника Ігоря Василевського, цей захід допоможе по-новому подивитись на Суми та долучить до культурних подій громадськість і молодь [1].

Одним із найвідоміших пленерів Західної України у XXI столітті можна назвати пленер «Золота підкова» (основна локація — Львів та Львівська область), що розпочав свою творчу діяльність у 2009 році. Тоді у ньому взяли участь кілька львівських художників: Орест Косар, Орест Манюк, Володимир Байраков та Віктор Худжилів. Цікаво, що метою пленеру було привернути увагу соціуму до катастрофічного стану українських старовинних замків та інших об'єктів, пам'яток культури. Так склалося, що українці їздять в Італію, Німеччину, Австрію чи Швейцарію дивитись на архітектурні шедеври, проте варто подивитись навкруги, проїхати за край міста, і можна знайти не менш прекрасні локації та місця для натхнення, саід лише відновити та підтримувати ці будівлі. Таку ідею запропонував власник готельного комплексу «Закуток» Ростислав Васьо одному з організаторів пленеру — Оресту Косарю [23]. Саме через це художники вибрали для малювання замки Свіржа, Підкаменя, Олеський, Підгорецький та Золочівський.

Пленери-акції зі збереження та реставрації пам'яток архітектури не вперше проводять в Україні. На виставці «Мистецтво на варті Поморянського замку», що відбулася у червні 2018 року у кав'ярні-галереї «Штука» (Львів), було представлено пленерні роботи, що їх створили відомі львівські художники: Ольга Дуда, Дар'я Зав'ялова, Наталка Пухінда, Юрій Сичов-Глазун, Микола Ступінський, Іван Турецький та Ірина Фартух. Учасники акції наочно продемонстрували замкову красу у повному занепаді [18].

Незвичний пленер на археологічних розкопках провели львівські художники та фотографи на вул. Городецькій у липні 2013 року [8].

Серед менш традиційних пленерів зазначимо Міжнародний пленер пам'яті Володимира Патики у техніці батик — розпис на тканині, який організувало подружжя з Волині Остап та Роксоляна Патики. У пленері взяли участь не тільки художники з усієї України (зокрема Оксана Ведрущенко, Михайло Бокотей, Володимир Сколодра), але й із Китаю. Роботи презентували у Львівській галереї сучасного мистецтва «Proart».

Одним із наймолодших організованих пленерів є всеукраїнський пленер «Вижниця», що вперше відбувся у жовтні 2017 року у Вижницькому коледжі прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкібляка на Буковині. У пленері взяли участь не тільки студенти Вижницького коледжу прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкібляка та Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, але й молоді художники з Києва, Львова, Харкова, Чернівців, Одеси, Ужгорода та Вижниці. Відеосюжет пленеру з показом процесу роботи та коментарями, враженнями учасників розміщено на Youtube [12].

У 2018 році широкого розмаху набув пленер «Чорна гора», де окрім українців пліч-о-пліч працювали художники з Польщі, Словаччини та Угорщини. Наймолодшим

учасником заходу став львів'янин Андрій Чижов (23 роки) [11].

Дивовижну красу української природи можна побачити в кожному куточку рідної землі, втім, є такі краєвиди, від яких важко відірвати погляд навіть найвибагливішому художнику. Традиційно це гори, ліси та гірські річки й озера. Одне з семи чудес природи України — озеро Синевир — вкотре привертає увагу вітчизняних та зарубіжних митців. У серпні 2018 році у заповіднику відбувся пленер «у рамках проекту “Території натхнення”, підтриманий Європейським Союзом за програмою “Креативна Європа”», — зазначає сайт Ukrinform [11].

Сучасні події мистецького життя загалом та Львова зокрема висвітлює сайт ArtLvivOnline [15]. Сповіщав він і про фестиваль «Забіг», який щорічно відбувається у Львові. Востаннє — з 1 по 8 травня 2019 року за участі українських та закордонних митців. У програмі фестивалю були виступи наживо, виставки, лекції, презентації, майстерні. Формат перформансу мав свої особливості. Як зазначали самі організатори, «фестиваль не має фіксованої тематичної проблеми визначеної для учасників. Його структура виникає природно і формує тло для виступів. Цьогоріч цим тлом є набір різних локацій у місті, а також вихід поза місто, в село і на природу» [15].

Відомий українській художник Віктор Гвоздинський у своїй статті «Про живописні пленери» розповідає про пленери у Немирові, Коломиї, Хотині, «Весна в Буковелі», Хелмі (Польщі), «Божа стопа» в Почаєві [4].

Українські художники активно демонструють свою майстерність далеко за межами України. Вже стало традицією для митців відвідувати пленери та виставки у Польщі, Литві, Італії, Німеччині, Китаї, США та ще в багатьох країнах світу. Ось лише деякі відомі міжнародні пленери.

Міжнародний пленер «Кольори Вільнюса» у Литві щорічно не обходиться без участі українських митців. У 2019 році його відвідали львів'яни Лев Скоп і Тетяна Думан [7], у 2020 році — Анна Атоян [21].

Ще один литовський пленер, до якого долучаються українські художники, — «Експресія тиші» — проходить у Пажайслаісі з 1993 року. Проєкт має багатогранні завдання, які не обмежуються тільки художньою складовою. Монастирський комплекс, де відбувається захід, є справжнім архітектурним шедевром епохи Бароко та національним надбанням, а сам пленер названо на честь видатного майстра першої половини XX століття — Атанаса Самуоліса. Інформаційний та культурно-просвітницький ухил проєкту доповнює творча натхненна атмосфера [19]. Імовірно, пленер проводили до 2014 року, оскільки подальші відомості про його проведення не знайдено.

Творчі зустрічі з італійськими митцями відбуваються з 2015 року в рамках пленеру «Genius Loci» [29].

Значний внесок у творчі взаємини з українськими художниками вносять польські пленери, які систематично проводять у містах Зельва, Рудка, Вігри, Тікочин, Новиці.

Окремо хочеться відзначити пленери релігійної тематики: «Час життя. Час смерті» (с. Новиця, Польща); Міжнародний іконописний пленер «Елеос» (різні місця

локації); у Збараському замку (Тернопільська область); зимовий іконописний пленер у Гошеві (2015, Івано-Франківська область); у с. Замлиння (Волинський район); іконописний пленер «Повітря» (з 2018 року, м. Трускавець); «Джерела» (м. Трускавець) та інші.

Зупинімося на деяких львівських художниках — учасниках різноманітних пленерах як України, так і зарубіжжя. Звичайно, це лише невелика частина тієї кількості митців, що своєю працею формують тло української творчої інтелігенції.

Молода львівська художниця та викладачка *Катерина Кузів* (нар. 1993) є засновницею курсу живопису і «кириличного літеро-пластичного образотворення» для дітей. Сама ж мисткиня працює у жанрі монументального живопису, станкової графіки, а також цікавиться сакральною тематикою. Катерина Кузів є учасницею багатьох пленерів як в Україні, так і за кордоном. Серед найвідоміших назвемо Міжнародний пленер «Знаки Вільнюса» (2011, Вільнюс, Литва), Міжнародний пленер «Ілава відбита у воді» (2011, Ілава — Торунь, Польща), Третій пленер сакрального мистецтва на тему «Повітря» (2020, Трускавець, Україна) [15]. Також вона неодноразово брала участь у Міжнародному іконописному пленері у Новиці (Польща — 2015, 2017, 2018, 2019).

Художник, іконописець, дослідник давньоукраїнського мистецтва (зокрема, українського іконопису), історик мистецтв *Роман Зілінко* (нар. 1979) більшу частину свого життя присвятив вивченню іконографії, спеціалізується на народному елементі в іконописі. Навчався як у художній школі, так і в університетах з богословським нахилом (Львів, Люблін). Керує та організовує різні художні виставки («Жовківський іконостас Івана Рутковича», 2009; «Коли святі посміхаються», 2015; «Портрет міста. Львів кінця XVII — першої половини XIX ст.», 2017, тощо). Постійний учасник пленерів, присвячених іконопису — у Любліні, Новиці, Лурді та Трускавці [15].

Ще один львів'янин — *Ігор Бадяк* — бере натхнення на пленерах Франції, Словаччини, Румунії, Польщі та, звичайно, рідного України. У Львові митець народився, виріс та здобув освіту (Училище прикладного та декоративного мистецтв ім. І. Труша та Львівська академія мистецтв). Його імпресіоністичний стиль вирізняється особливим ставленням до кольорів: їм притаманна насиченість і виразність. Роботи Ігоря Бадяка не тільки регулярно наповнюють відомі українські та зарубіжні виставки, але й зберігаються у приватних колекціях та державних музеях [6].

Майстер світлотіней та натуралістичної передачі образів у своїх малюнках — *Микола Ступінський* (нар. 1980) — теж корінний львів'янин. Його роботи завжди мають прихований смисл та підтекст, спонукають до роздумів. Творчість Ступінського відома далеко за межами України — персональні та колективні виставки проходять у Китаї (2017, проєкт арт-салону *Veles «ART Integration»*) та в Італії (2014, «*Folate Contemporanee del Maestro Enzo Marino / World Art Day*»). Також він є постійним учасником різних пленерів, зокрема згаданого проєкту зі збереження української архітектурної спадщини [15].

Творчий дует нерідко переростає у подружжя, і виставки та проєкти вже стають сімейною справою. Так, художники з Ужгорода *Руслан* і *Емма Тремба* нерідко пропонують шанувальникам мистецтва спільні роботи у різних акт-кафе чи музеях. Серед пленерів можна назвати їхню участь у міжбласному пленері живопису у Коблево (2006) та у Міжнародному пленері у Словаччині (2007, 2009) [2].

Незвичні твори львів'янина *Олега Денисенка* викликають шквал емоцій у глядачів, художників та преси. Журналісти вважають, що він народився на 500 років пізніше свого часу [22], адже образи Середньовіччя настільки досконало втілилися у його картинах, що складається враження, ніби художник переживав ті часи сам. На полотнах Денисенка оживають чарівники та лицарі, алхіміки та римські папи. Художник вміє передати найтонші деталі, найменші відтінки кольорів. Митець визнаний вже у різних куточках світу, він здобув «31 премію у міжнародних конкурсах Великобританії, Словаччини, США, Іспанії, Італії, Росії, Кореї, Румунії, Білорусії». Серед його численних нагород і трофеїв зосередимося на пленерах. Нагороду «Срібна стопка» митець здобув на Міжнародному художньому пленері у Польщі (2004, м. Рудка), а також став неодноразовим учасником Міжнародних пленерів у Польщі (2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, Зельва; 2004, Рудка; 2005, Вігри; 2006, Тікочін; 2011, Сельва), Міжнародного пленеру скульптури з граніту «Інтерграт» (2001, 2002, Слуп'є, Польща), художнього пленеру у Болгарії (2005, Созопол), Міжнародного графічного пленеру в Словаччині (2011, Моймировце). Події українського мистецького життя за участі Денисенка та відомих європейських графіків представлені І Міжнародним пленером у м. Кременець (2011) [22].

Наталя Русецька (нар. 1984) спеціалізується на темах сучасного сакрального мистецтва. Її картини наповнені сенсом та символізмом, переважає обмежена кольорова гама. Основний напрям — мінімалізм — у художниці поєднується з акцентом на чомусь конкретному, дає змогу зосередити увагу на одній деталі чи об'єкті, заглибитись у потаємний задум творця. Наталя є постійною учасницею Міжнародних пленерів іконописців в Новиці (2014–2019, Польща) та іконописних пленерів «Джерела» в Трускавці (2017, 2018, 2020). Окрім того, серед зарубіжних творчих проєктів, брала участь у пленері м. Друскінінкай (2017, Литва) та у іконописному пленері міста Лурд (2018, Франція) [15].

Художник та скульптор *Денис Шиманський* (нар. 1986) має досить різноманітні за змістом та технікою роботи — від мінімалістичних монолітів до надгробків з найдетальнішим зображенням складок одягу, напруження м'язів чи волосся. Останні стали надбанням Личаківського кладовища. Митець є постійним учасником міжнародних та всеукраїнських виставок та пленерів: Всеукраїнського пленеру скульпторів «Подільський оберіг» (2009, 2012, 2016, 2017 — с. Буша, Вінницька обл.), пленеру скульпторів (2010 — м. Приморське), Кримсько-польського пленеру молодих художників (2012 — мис Меганом, Крим), незвичного пленеру снігової скульптури (2013, 2015,

2017 — с. Буковель), Міжнародного мистецького пленеру «Дивосвіт» (2015/2016 — Запорізька обл.) [15].

Львівська художниця Анна Атоян (нар. 1967) працює у техніці живопису по шовку та гарячому батику. Мисткиня регулярно презентує свої твори на виставках Львова та Києва, а також бере участь у виставках, симпозиумах та пленерах, зокрема й зарубіжних («Кольори Вільнюса», Литва, 2020) [15].

Висновки. Усі згадані художники та перелічені мистецькі пленери не дають вичерпної інформації про мистецьке життя України, а лише деякою мірою відкривають завісу цього дивовижного світу на прикладі найвідоміших подій та деяких творчих особистостей Львова. Також варто зазначити тяжіння художників до сакральної теми. Чимало митців є іконописцями, реставраторами, вони розписують храми Західної України, крім того, деякі мають богословську освіту.

Ми спробували систематизувати провідні пленери, які проводять в Україні (зокрема, в різних регіонах

держави) або за участі українських художників від кінця XX століття до сьогодення. Більшість пленерів, описаних у статті, — 2000-х і 2010-х. Це не свідчить про те, що жанр пленеру поширився лише десять років тому. Утім, імовірно, він не набував доти такого розголосу в пресі.

Цікава географія взаємодії вітчизняних митців з іноземними. Аналізуючи участь львівських художників у мистецьких пленерах, можна простежити тенденцію творчої дружби та обміну досвідом з польськими майстрами. Зокрема, це пленери у містах Зельва, Рудка, Вігри, Тікочін, Новиці. На другому місці — співпраця з Литвою, далі — європейські країни, США, Канада та Китай.

Окрім традиційних пленерів серед природи, за містом, дедалі частіше проводять міські, архітектурні, пленери. Усталена техніка живопису також конкурує з графікою, а інколи й зовсім незвичною для пленеру технікою, наприклад, батисту.

Література

1. Андрій Кисіль: «Сумська весна» відкриє цікаві сторінки історії, культури, краси нашого краю». URL: <https://sumypost.com/sumynews/suspilstvo/andrij-kysil-sumska-vesna-vidkryye-tsikavi-storinky-istoriyi-kultury-krasy-nashogo-kraju/> (дата звернення: 01.05.2020).
2. В Ужгороді відкривається Резиденція. URL: <http://prozak.info/Kul-tura/Mistectvo/V-Uzhgorodi-vidkrivaet-sya-Rezidenciya> (дата звернення: 01.05.2020).
3. Вікіпедія. Бірючий (симпозиум). URL: [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%87%D0%B8%D0%B9_\(%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D1%96%D1%83%D0%BC\)](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%87%D0%B8%D0%B9_(%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D1%96%D1%83%D0%BC)) (дата звернення: 01.05.2020).
4. Віктор Гвоздинський про живописні пленери. URL: <http://libr.rv.ua/images/projects/Gvozinskiy/plener.html> (дата звернення: 01.05.2020).
5. Жук А. Стан та особливості розвитку пленерного руху в Україні на сучасному етапі // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство. 2019. Вип. 2(41). С. 175–182.
6. «Кобальтовий вітер». Виставка живопису Ігора Бадяка. 12 березня — 7 квітня 2019. URL: <http://artgreensofa.com/?p=4465> (дата звернення: 01.05.2020).
7. Львівські художники представили українське образотворче мистецтво на виставці в Литві. URL: <https://www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-diaspora/2638315-lvivski-hudozniki-predstavili-ukrainske-obrazotvorche-mistectvo-na-vistavci-v-litvi.html> (дата звернення: 01.05.2020).
8. Львівські художники та фотографи провели пленер на розкопках. URL: https://www.google.com/amp/s/zaxid.net/lvivski_hudozhniki_ta_fotografi_proveli_plener_na_rozkopkah_n79393/amp (дата звернення: 01.05.2020).
9. Міжнародний пленер «Колір оксамиту» представить виставку «Цивілізація мінус». URL: http://bilgorod-d.gov.ua/page/mgnarodnii_plener_kolr_oksamitu_predstavit_vistavku_civlzacya_mnus (дата звернення: 01.05.2020).
10. Міжнародний пленер «Мукачево сакральне» зустрічало

References

1. Andrii Kysil: "Sumska vesna" vidkryie tsikavi storinky istorii, kultury, krasy nashoho kraiu" (2019) [online]. Available at: <https://sumypost.com/sumynews/suspilstvo/andrij-kysil-sumska-vesna-vidkryye-tsikavi-storinky-istoriyi-kultury-krasy-nashogo-kraju/> (Accessed: 10 July 2020).
2. V Uzhhorodi vidkryvaetsia Rezydentsia (2015) [online]. Available at: <http://prozak.info/Kul-tura/Mistectvo/V-Uzhgorodi-vidkrivaet-sya-Rezidenciya> (Accessed: 10 July 2020).
3. Biriuchyi (symposium). Wikipedia [online]. Available at: [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%87%D0%B8%D0%B9_\(%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D1%96%D1%83%D0%BC\)](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D1%80%D1%8E%D1%87%D0%B8%D0%B9_(%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D1%96%D1%83%D0%BC)) (Accessed: 10 July 2020).
4. Viktor Hvozdynskyi pro zhyvopysni plenary [online]. Available at: <http://libr.rv.ua/images/projects/Gvozinskiy/plener.html> (Accessed: 10 July 2020).
5. Zhuk A. (2019) 'Stan ta osoblyvosti rozvytku plenernoho rukhu v Ukraini na suchasnomu etapi', *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Ser. Mystetstvoznnavstvo*, 2(41), pp. 175–182.
6. 'Kobaltovy viter'. Vystavka zhyvopysu Ihora Badiaka. 12 bereznia — 7 kvitnia 2019 (2019) [online]. Available at: <http://artgreensofa.com/?p=4465> (Accessed: 10 July 2020).
7. Lvivski khudozhnyky predstavly ukrainske obrazotvorche mystetstvo na vystavtsi v Lytvi (2019) [online]. Available at: <https://www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-diaspora/2638315-lvivski-hudozniki-predstavili-ukrainske-obrazotvorche-mistectvo-na-vistavci-v-litvi.html> (Accessed: 10 July 2020).
8. Lvivski khudozhnyky ta fotohrafy provely plener na rozkopkakh (2013) [online]. Available at: https://www.google.com/amp/s/zaxid.net/lvivski_hudozhniki_ta_fotografi_proveli_plener_na_rozkopkah_n79393/amp (Accessed: 10 July 2020).
9. Mizhnarodnyi plener 'Kolir oksamytu' predstavyt vystavku 'Tsyvilizatsiia minus' (2019) [online]. Available at: http://bilgorod-d.gov.ua/page/mgnarodnii_plener_kolr_oksamitu_predstavit_vistavku_civlzacya_mnus (Accessed: 10 July 2020).

- місто над Латорицею. URL: <https://www.google.com/amp/s/pmg.ua/amp/culture/72580-mizhnarodnyy-plener-mukachevo-sakralne-zustrichalo-misto-nad-latoryceyu> (дата звернення: 01.05.2020).
11. Мультимедійна платформа іномовлення України. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-plener> (дата звернення: 01.05.2020).
 12. Пленер «Вижниця-2017». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gI52QTGFfsg&authuser=0> (дата звернення: 01.05.2020).
 13. Пленер «Золота підкова Львова». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a1QijXJVuMQ&authuser=0> (дата звернення: 01.05.2020).
 14. Розпочав роботу міжнародний пленер. URL: <https://slovopravdy.com.ua/rozpochav-robotu-mizhnarodnyj-plener/> (дата звернення: 01.05.2020).
 15. Сайт ArtLvivOnline. URL: <https://art.lviv-online.com/> (дата звернення: 01.05.2020).
 16. Сеничкина Е. В. Графический пленэр в городской среде // Концепт. 2017. № 7. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/graficheskiy-plener-v-gorodskoy-srede> (дата обращения: 18.08.2020).
 17. Соколюк Л. А., Чурсін О. В. Пленерна традиція та її регіональні особливості в українському пейзажі (1920–1940-і рр.) // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2014. № 8. С. 85–96.
 18. Метельський Р. У «Штуці» відкрилась унікальна виставка картин для порятунку Поморянського замку. URL: <https://photo-lviv.in.ua/u-shtutsi-vidkrylas-unikalna-vystavka-kartyn-dlya-poryatunku-pomoryanskoho-zamku/> (дата звернення: 01.05.2020).
 19. У Києві представлена виставка «Експресія тиші» за підсумками міжнародного пленеру у Пажайсисі. URL: <http://mfa.lt/ua/ua/news/u-kib-predstablana-bistabka-ekspresaa-tisch-za-pdsumkami-mizhnarodnogo-pleneru-u-pazhajsisl-> (дата звернення: 01.05.2020).
 20. Крижанівська М. У Львові відкрили виставку батика з Міжнародного пленеру пам'яті Володимира Патика. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_vidkrili_vistavku_batika_z_mizhnarodnogo_pleneru_pamyati_volodimira_patika_n1485912 (дата звернення: 01.05.2020).
 21. Українські художники представили традиції українського образотворчого мистецтва на виставці, яка пройшла у рамках щорічного Міжнародного пленеру «Кольори Вільнюса». URL: <https://lithuania.mfa.gov.ua/news/ukrayinski-hudozhniki-predstavili-tradiciji-ukrayinskogo-obrazotvorchogo-mistectva-na-vistavci-yaka-projshla-u-ramkah-shchorichnogo-mizhnarodnogo-pleneru-kolori-vilnyusa> (дата звернення: 01.05.2020).
 22. Олих І. «Художник, родившийся на 500 лет позже своего времени». Невероятные рыцари Олега Денисенко в Киеве URL: https://artchive.ru/news/1874~Khudozhnik_rodivshijsja_na_500_let_pozzhe_svoego_vremeni_Neverojatnye_rytsari_Olega_Denisenko_v_Kieve (дата обращения: 18.08.2020).
 23. Художники пленеру Золота підкова намалювали понад 60 картин. URL: <http://www.prostir.museum/ua/post/8361> (дата звернення: 01.05.2020).
 24. Черватюк В. Пленерний живопис — невід'ємна складова художньої освіти // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. 2010. Вип. 3. С. 403–409.
 25. Чурсін О. В. Мистецькі пленери як засіб підвищення живописної майстерності художників-педагогів // Традиції та новачі у вищій архітектурно-художній освіті. 2016. Вип. 2. С. 105–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2016_2_17 (дата звернення: 01.05.2020).
 10. Mizhnarodnyi plener 'Mukachevo sakralne' zustrichalo misto nad Latorytseiu (2018) [online]. Available at: <https://www.google.com/amp/s/pmg.ua/amp/culture/72580-mizhnarodnyy-plener-mukachevo-sakralne-zustrichalo-misto-nad-latoryceyu> (data (Accessed: 10 July 2020)).
 11. Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy (n. d.) [online]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/tag-plener> (Accessed: 10 July 2020).
 12. Plener 'Vyzhnytsia-2017' (2017) [online]. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=gI52QTGFfsg&authuser=0> (Accessed: 10 July 2020).
 13. Plener 'Zolota pidkova Lvova' (2016) [online]. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=a1QijXJVuMQ&authuser=0> (Accessed: 10 July 2020).
 14. Rozpochav robotu mizhnarodnyi plener (2020) [online]. Available at: <https://slovopravdy.com.ua/rozpochav-robotu-mizhnarodnyj-plener/> (Accessed: 10 July 2020).
 15. ArtLvivOnline (n. d.) [online]. Available at: <https://art.lviv-online.com/> (Accessed: 10 July 2020).
 16. Senichkina E. V. (2017) 'Graficheskij plenjer v gorodskoj srede', *Koncept*, 7. [online]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/graficheskiy-plener-v-gorodskoy-srede> (Accessed: 10 July 2020).
 17. Sokoliuk L. D. and Chursin O. V. (2014) 'Plenerna tradytsiia ta yii rehionalni osoblyvosti v ukrainskom u peizazhi (1920–1940-i rr.)', *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv*, 8, pp. 85–96.
 18. U "Shtutsi" vidkrylas unikalna vystavka kartyn dlia poriatunku Pomoryanskoho zamku (2018) [online]. Available at: <https://photo-lviv.in.ua/u-shtutsi-vidkrylas-unikalna-vystavka-kartyn-dlya-poryatunku-pomoryanskoho-zamku/> (Accessed: 10 July 2020).
 19. U Kyievi predstavlena vystavka 'Ekspresii tyshi' za pidsumkami mizhnarodnogo pleneru u Pazhajsislisi (2015) [online]. Available at: <http://mfa.lt/ua/ua/news/u-kib-predstablana-bistabka-ekspresaa-tisch-za-pdsumkami-mizhnarodnogo-pleneru-u-pazhajsisl-> (Accessed: 10 July 2020).
 20. U Lvovi vidkryly vystavku batyka z Mizhnarodnogo pleneru pamiati Volodymyra Patyka (2019) [online]. Available at: https://zaxid.net/u_lvovi_vidkrili_vistavku_batika_z_mizhnarodnogo_pleneru_pamyati_volodimira_patika_n1485912 (Accessed: 10 July 2020).
 21. Ukrainski khudozhnyky predstavlyli tradytsii ukrainskoho obrazotvorchoho mystetstva na vystavtsi, yaka proishla u ramkakh shchorichnogo Mizhnarodnogo pleneru 'Kolory Vilnyusa' (2020) [online]. Available at: <https://lithuania.mfa.gov.ua/news/ukrayinski-hudozhniki-predstavili-tradiciji-ukrayinskogo-obrazotvorchogo-mistectva-na-vistavci-yaka-projshla-u-ramkah-shchorichnogo-mizhnarodnogo-pleneru-kolori-vilnyusa> (Accessed: 10 July 2020).
 22. "Hudozhnik, rodivshijsja na 500 let pozzhe svoego vremeni". Neverojatnye rycari Olega Denisenko v Kieve (2016) [online]. Available at: https://artchive.ru/news/1874~Khudozhnik_rodivshijsja_na_500_let_pozzhe_svoego_vremeni_Neverojatnye_rytsari_Olega_Denisenko_v_Kieve (Accessed: 10 July 2020).
 23. Khudozhnyky pleneru Zolota pidkova namalivaly ponad 60 kartyn (2009) [online]. Available at: <http://www.prostir.museum/ua/post/8361> (Accessed: 10 July 2020).
 24. Chervatiuk, V. (2010) 'Plenernyi zhyvopys — nevidiemna skladova khudozhnoi osvity', *Aktualni problemy mystetskoj praktyky i mystetstvoznavchoi nauky*, 3, pp. 403–409.

26. Чурсін О. В. Пленери та їх роль в сучасному пейзажному живопису Харкова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2011. № 8. С. 131–133.
27. Чурсін О. В. Сучасні мистецькі пленери: особливості та тенденції розвитку // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2013. Вип. 2. С. 141–144.
28. Шиллер В. Седнівські пленери. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/glossary/sednev-plenery.html> (дата звернення: 01.05.2020).
29. Шпетная А. Слова декабрьских сказок — о страсти, шум января оставляет следы на снегу... URL: <https://alexspet.livejournal.com/4846.html> (дата обращения: 18.08.2020).
25. Chursin, O. V. (2016) 'Mystetski plenery yak zasib pidvyshchennia zhyvopysnoi maisternosti khudozhnykiv-pedahohiv', *Tradytzii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti*, 2, pp. 105–109 [online]. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tnvakho_2016_2_17 (Accessed: 10 July 2020).
26. Chursin, O. V. (2011) 'Plenery ta yikh rol v suchasnomu peizazhnomu zhyvopysu Kharkova', *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dizainu i mystetstv*, 8, 131–133.
27. Chursin O. V. (2013) 'Suchasni mystetski plenery: osoblyvosti ta tendentsii rozvytku', *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dizainu i mystetstv*, 2, 141–144.
28. Shyller, V. (2017) Sednivski plenery [online]. Available at: <http://www.korydor.in.ua/ua/glossary/sednev-plenery.html> (Accessed: 10 July 2020).
29. Shpetnaya, A. (2016) Slova dekabr'skikh skazok — o strasti, shum janvarja ostavljaet sledy na snegu ... [online]. Available at: <https://alexspet.livejournal.com/4846.html> (Accessed: 10 July 2020).

Zhuk A.

Plein Airs of the Turn of the 21st Century to the Present Time and the Participation of the Lviv-Based Artists

Abstract. The article focuses on issues of the importance of plein airs, their impact on the younger generation, on their information, cultural, and educational component. Participation in plein airs forms artist's style and taste, shapes general worldview. The experience of the older generation and the achievements of peers become an important basis for the development of the artist. In the course of studying the existing information on plein airs, systematization of the plein airs of the turn of the 21st century up to the present time was carried out. The main reasons for holding art open-air, their expediency and importance in modern painting are considered. Along with the plein airs held in Ukraine, the study provides an outline of artistic events abroad, where Ukrainian artists often participate. The works of several famous Lviv artists and their contribution to plein airs, as well as formation of the background of the contemporary Ukrainian intelligentsia are analysed. The article provides information on the participation of artists in various national and international plein airs, as well as brief information on stylistic features. Analysis of the specialized publications showed insufficient attention to this topic, lack of thorough work and systematization. The objective was to study, analyse and systematize plein airs from the end of the 20th century to the present day. Methodological background was formed on the basis of comparative, semiotic, stylistic, cultural and historical methods of scientific research.

Keywords: plein airs, Lviv-based artists, art, painting.

Жук А.

Художественные пленэры на рубеже XX–XXI веков к настоящему и участие в них львовских художников

Аннотация. Поднимаются вопросы важности пленэров, их влияние на молодое поколение, информационная и культурно-просветительская составляющая. Сквозь призму творчества формируется собственный стиль художника, художественный вкус, расширяется общая картина мира. Опыт старшего поколения и достижения коллег становятся важной основой для развития искусства. В ходе изучения существующей информации о проведении пленэров, автором были систематизированы художественные пленэры от рубежа XX–XXI веков до настоящего времени. Рассмотрены основные причины проведения художественных пленэров, их целесообразность и важность в современной живописи. Наряду с пленэрами, которые проходят в Украине, приведены основные известные художественные мероприятия зарубежья, в которых участвуют украинские художники. Проанализировано творчество некоторых известных львовских художников и их вклад в художественные пленэры. Приведены сведения об участии художников в различных всеукраинских и международных пленэрах, дана краткая информация о стилевых ориентирах. Поиск и изучение специальной литературы показал низкую исследованность данной темы, отсутствие фундаментальных трудов и систематизации. Целью стало изучение, анализ и систематизация художественных пленэров в период с конца XX века до настоящего времени. Методологическая база формировалась на основе сравнительного, семиотического, стилевого, культурно-исторического методов научного исследования.

Ключевые слова: художественные пленэры, львовские художники, искусство, живопись.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2020